

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
ข้อมูล ณ วันที่.....๓๐.....เดือน...กรกฎาคม...พ.ศ..๒๕๖๘.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุลนางยุพิน ตนมิตร.....

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้๕๘ หมู่ที่ ๘ ตำบลป่าแดด อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่.....

โทรศัพท์ ...๐๖๕-๔๗๘๘๓๗๘.....Facebook...ยุพิน ตนมิตร.....LineYupin.....

เกิด พ.ศ. ๒๕๐๘ . ปัจจุบันอายุ ...๖๐.....ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษาปริญญาตรี.....

สถาบันการศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช...

คณะ/สาขาวิชาคณะรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต

๖. อาชีพปัจจุบัน

☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ...ประกอบอาชีพการเกษตร ค้าขาย และ ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง สมาชิกสภาเทศบาลตำบลป่าแดด

อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ...๕๐๐,๐๐๐... บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ...๒๕๖๔.....

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก....เกษตรผสมผสาน.....

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน๑.....แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๒.๑ แปลงเรียนรู้การผักปลอดภัย

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน.....๔.....ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๓.๑ ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ การผลิตเห็ดครบวงจร

๓.๒ ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ การผลิตผักปลอดภัย

๓.๓ ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ การทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ

๓.๔ ฐานการเรียนรู้ที่ ๔ การทำปุ๋ยหมักจากเศษก้อนเห็ด

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน.....๓.....หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน๓..... หลักสูตร ประกอบด้วย

- การลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต
- การจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน (IPM) (การใช้สารชีวภัณฑ์)
- การพัฒนาคุณภาพผลผลิต

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน๑..... หลักสูตร ประกอบด้วย

- การทำการเกษตรโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน๒..... หลักสูตร ประกอบด้วย

- การผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ
- อาชีพเสริมเพิ่มรายได้
- การจัดการด้านการตลาด

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรหลัก การจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน (IPM) (การใช้สารชีวภัณฑ์)

วัตถุประสงค์หลักของการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน (IPM) โดยเฉพาะหันมาใช้สารชีวภัณฑ์ เป็นวิธีการหลักในการจัดการศัตรูพืช คือ

๑.) ลดการพึ่งพาสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ซึ่งมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โดยการส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์ เช่น เชื้อรา, แบคทีเรีย, และสารสกัดจากพืช ที่มีความปลอดภัยสูงกว่าและย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ

๒.) การใช้สารชีวภัณฑ์ในระบบ IPM ช่วย รักษาสมดุลของระบบนิเวศ ในพื้นที่เพาะปลูก โดยไม่ทำลายศัตรูธรรมชาติ เช่น ตัวห้ำและตัวเบียน ซึ่งทำหน้าที่ควบคุมแมลงศัตรูพืชอยู่แล้วตามธรรมชาติ ทำให้เกิดการควบคุมศัตรูพืชอย่างยั่งยืนในระยะยาว

๓.) เพิ่มความปลอดภัยของผลผลิตและผู้บริโภค การลดการใช้สารเคมีทำให้ผลผลิตทางการเกษตร ปลอดภัยจากพิษตกค้าง เป็นการเพิ่มความมั่นใจให้กับผู้บริโภค นอกจากนี้ยังช่วยลดความเสี่ยงต่อสุขภาพของเกษตรกรและผู้ปฏิบัติงานที่ต้องสัมผัสกับสารเคมีอีกด้วย

๔.) IPM ไม่ใช่แค่การกำจัดศัตรูพืช แต่เป็นการ จัดการเชิงรุก ที่เน้นการป้องกันและการเฝ้าระวังอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งช่วยให้เกษตรกรสามารถควบคุมศัตรูพืชได้อย่างมีประสิทธิภาพในระยะยาว ช่วยประหยัดต้นทุน และส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ

การจัดการศัตรูพืชโดยสารชีวภัณฑ์ เป็นแนวทางสำคัญในยุคเกษตรกรรมสมัยใหม่ที่มุ่งเน้นความยั่งยืนและความปลอดภัย เป็นวิธีการที่ใช้สารซึ่งมาจากธรรมชาติเพื่อควบคุมศัตรูพืช แทนที่จะพึ่งพาสารเคมีสังเคราะห์ที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศและสุขภาพของทั้งเกษตรกรและผู้บริโภค การใช้วิธีนี้เป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) และกำลังได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สารชีวภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมและมีการนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายคือ ชีวภัณฑ์จากจุลินทรีย์ ได้แก่ เชื้อแบคทีเรีย ที่รู้จักกันดีคือเชื้อบาซิลลัส และเชื้อราไตรโคเดอร์มา เชื้อราบิวเวอร์เรีย และเชื้อราเมตาไรเซียม

การใช้สารชีวภัณฑ์มีข้อดีหลายประการที่ทำให้เป็นทางเลือกที่น่าสนใจในยุคปัจจุบัน ประการแรกคือ ความปลอดภัย ทั้งต่อมนุษย์ สัตว์เลี้ยง และศัตรูธรรมชาติของศัตรูพืช เช่น ตัวห้ำและตัวเบียน ซึ่งช่วยรักษาสสมดุลของระบบนิเวศในแปลงเกษตร ประการที่สองคือ ลดปัญหาการตกค้างของสารพิษ ในผลผลิต ทำให้ได้ผลผลิตที่ปลอดภัยและสามารถยกระดับเป็นสินค้าเกษตรอินทรีย์ได้ และประการสุดท้ายคือ ช่วยลดปัญหาแมลงดื้อยาจากการใช้สารเคมีซ้ำ ๆ

อย่างไรก็ตาม การใช้สารชีวภัณฑ์ก็มีข้อจำกัดบางประการที่เกษตรกรต้องทำความเข้าใจ เช่น ประสิทธิภาพในการควบคุมที่อาจช้ากว่าสารเคมี และปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการทำงานของสารชีวภัณฑ์ เช่น อุณหภูมิและความชื้นที่เหมาะสม ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการจัดการที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุม

ซึ่งภายในศูนย์มักนิยมใช้และส่งเสริมให้ใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช เนื่องจากเชื้อราไตรโคเดอร์มา (*Trichoderma* spp.) เป็นเชื้อราที่มีประโยชน์อย่างมากในทางเกษตรกรรม โดยจัดเป็น เชื้อราปฏิปักษ์ หรือเชื้อราที่เป็นศัตรูของเชื้อราที่เป็นสาเหตุของโรคพืชหลายชนิด

ประโยชน์หลักของเชื้อราไตรโคเดอร์มา

๑.) ป้องกันและควบคุมโรคพืช ไตรโคเดอร์มาสามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อราสาเหตุโรคพืชในดินได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น โรครากเน่า โคนเน่า โรคเหี่ยว โรคกล้าเน่า และโรคใบจุด ซึ่งมักเกิดจากเชื้อรา

๒.) สร้างความต้านทานให้พืช เมื่อไตรโคเดอร์มาเข้าอาศัยบริเวณรากพืช จะช่วยกระตุ้นให้พืชสร้างกลไกป้องกันตัวเอง ทำให้พืชแข็งแรงและทนทานต่อการเข้าทำลายของโรคได้ดีขึ้น

๓.) ส่งเสริมการเจริญเติบโต ไตรโคเดอร์มาช่วยส่งเสริมการเจริญเติบโตของพืชโดยการย่อยสลายอินทรีย์วัตถุในดิน ทำให้ธาตุอาหารที่ถูกตรึงอยู่กลับมามีอยู่ในรูปที่พืชสามารถดูดซึมไปใช้ได้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้ระบบรากของพืชแข็งแรง สามารถหาอาหารและน้ำได้มากขึ้น

วิธีการนำไปใช้

๑.) คลุกเมล็ดพันธุ์ นำเชื้อราไตรโคเดอร์มาชนิดผงหรือน้ำไปคลุกกับเมล็ดพันธุ์ก่อนปลูก จะช่วยป้องกันโรคที่มาจากดินในช่วงที่ต้นกล้ายังอ่อนแอ

๒. ผสมดินปลูกหรือวัสดุเพาะกล้า ผสมไตรโคเดอร์มาลงไปในดินหรือวัสดุปลูกก่อนนำไปใช้ปลูกพืช จะช่วยสร้างเกราะป้องกันรากพืชตั้งแต่เริ่มต้น

๓.) รดหรือฉีดพ่นลงดิน นำไตรโคเดอร์มาที่ขยายเชื้อแล้วไปผสมน้ำแล้วรดลงดินบริเวณโคนต้นหรือฉีดพ่นลงในแปลงปลูก จะช่วยป้องกันโรครากเน่าและโรคทางดินอื่นๆ

วิธีการการผลิตขยายและการใช้สารชีวภัณฑ์

วัสดุอุปกรณ์

๑. ปลายข้าวสารจ้าว
๒. หม้อหุงข้าวหรือหม้อนึ่ง
๓. หัวเชื้อรา สารชีวภัณฑ์
๔. ถุงพลาสติกทนร้อน ขนาด ๘X๑๒ นิ้ว
๕. ยางวง
๖. แอลกอฮอล์ ๗๐ %
๗. เชื้อหมุด

ขั้นตอนการผลิตขยาย

๑. นำข้าวใส่หม้อหุงข้าวในปริมาณ ข้าว : น้ำ เท่ากับ ๓ : ๒
๒. เมื่อข้าวสุกให้ตักข้าวใส่ถุง ถุงละ ๒๕๐ กรัมแล้วผึ่งข้าวให้เย็น
๓. หยาะหัวเชื้อไตรโคเดอร์ม่าลงในถุงประมาณ ๕-๗ เมล็ด
๔. มัดปากถุงด้วยหนังยางให้แน่นและเขย่าให้เชื้อกระจายทั่วถุง
๕. ใช้เข็มหมุดที่ผ่านการฆ่าเชื้อ เจาะรูบริเวณใต้ ยางรัด
๖. วางถุงในแนวนอนให้มีอากาศภายในถุงในบริเวณที่มีแสงแต่ไม่โดนแสงแดด ทิ้งไว้ประมาณ ๗

วัน เชื้อจะเจริญเต็มที่ สามารถนำไปใช้ได้

[illegible]

4. การให้บริการของ ศพก.												
4.1 การให้บริการข้อมูล ข่าวสาร	12	ครั้ง										ทุก ศพก.
4.2 การให้บริการด้านการเกษตร	12	ครั้ง										ทุก ศพก.
4.3 Field Day												
4.4 การแก้ปัญหาและรับเรื่องร้องเรียน	1	ศูนย์										ตลอดทั้งปี
5. การอบรมเกษตรกร	10	ราย					30					ศพก., สมนกเกษตรอำเภอ
6. ประสานงานวิจัย / วิชาการ / นวัตกรรม												
- วิจัยร่วมกับสถาบันการศึกษา												
* ประสานงาน												
* เข้าร่วมวิจัย												
- ทดสอบผลการวิจัยร่วมกับสถาบันการศึกษา												
* ประสานงาน												
* เข้าร่วมทดสอบ												
- ผักงานของนักศึกษา												
* ประสานงาน												
* รับฝึกงาน												
7. การสนับสนุนเพิ่มเติมเพื่อขับเคลื่อน ศพก.(รัฐ/เอกชน/ชุมชน)	8	ศูนย์										หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
7.1 การจัดทำแปลงต้นแบบ												
7.2 วิทยุชุมชน												
7.3 เอกสารวิชาการ												
7.4 ถ่ายทอดความรู้												
7.5 สนับสนุนปัจจัยการผลิต												
7.6 สนับสนุนสื่อเรียนรู้ด้านสหกรณ์												
7.7 สนับสนุนการรวมกลุ่ม												
8. ติดตามประเมินผลและรายงาน												
8.1 ติดตามและรายงานผลการดำเนินงาน	12	ครั้ง										ทุกวันทั้ง 25 ของเดือน รายงานทุก ศพก.
8.2 สรุปผลการดำเนินงาน	1	ครั้ง										ทุก ศพก.

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แบบแผนฯ)

การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อให้ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง โดยเริ่มต้นด้วยการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับ ศพก. ในพื้นที่ เช่น ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ครุภัณฑ์เกษตรกร ข้อมูลสภาพดินและน้ำ สถานการณ์การผลิต ชนิดของสินค้าเกษตรหลักในพื้นที่ ต้นทุนการผลิต ผลผลิตต่อไร่ ปัญหาและอุปสรรคที่พบ ศักยภาพของ ศพก. จุดแข็งและจุดอ่อนของศูนย์ ความพร้อมของบุคลากรและเครือข่าย การวิเคราะห์นี้จะช่วยให้เข้าใจถึงความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกรในชุมชน และสามารถกำหนดทิศทางของแผนได้อย่างเหมาะสม จากข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ จึงเริ่มวางแผนกิจกรรมที่สอดคล้อง เช่น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดทำแปลงสาธิต หรือการจัดกิจกรรมศึกษาดูงานเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้เกษตรกร

การขับเคลื่อน ศพก. ให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยการทำงานร่วมกันจากหลายฝ่าย การประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งในและนอกกระทรวงเกษตรฯ เพื่อให้แผนปฏิบัติการดำเนินไปได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้ ยังมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและแก้ไขแผนให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต

ภาคผนวก 3.2

แผน ราย ศัพท.

แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2568

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ นางยพิน ตนมิตร สินค้าหลัก เห็ด, พืชผัก

จุดเด่น 1.การผลิตเห็ดแบบครบวงจร 2.การผลิตพืชผักปลอดภัย

[illegible]

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

เนื่องจากครอบครัวประกอบอาชีพการเกษตรอยู่แล้ว จึงมีความคุ้นเคยกับการเกษตรอยู่แล้ว มีแนวทางในการทำการเกษตรแบบพอเพียงตามวิถีชาวบ้าน ใช้แรงงานจากสมาชิกในครอบครัว รู้จักคิดวิเคราะห์ หาเหตุผลหาสาเหตุ เพื่อแก้ปัญหา โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากร ที่มีอยู่ในชุมชน ศึกษา ค้นคว้า แสวงหาความรู้ และทดลองปฏิบัติอยู่ตลอดเวลา ลดการใช้สารเคมี ปรับรูปแบบการทำเกษตรเกษตรผสมผสาน ทำให้ลดต้นทุนการผลิต สามารถพึ่งพาตนเอง และเนื่องจากบริบทการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมเมือง เกษตรกรจึงจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถอยู่รอดและเติบโตได้ในสภาพแวดล้อมใหม่ การทำเกษตรผสมผสาน การปลูกพืชหลายชนิดและเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่เดียวกัน การทำกิจกรรมหลาย ๆ อย่างในพื้นที่ จะช่วยลดความเสี่ยงจากการพึ่งพาสินค้าเกษตรชนิดเดียว และยังสร้างความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่อีกด้วย

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ปัญหาของศัตรูพืชและการใช้สารเคมี รวมทั้งความหนาแน่นของสังคมเมืองทำปัญหาของสารเคมีในภาคการเกษตรเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกันอย่างแยกไม่ออก การจัดการกับปัญหานี้จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ตั้งแต่เกษตรกรที่ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเพาะปลูกไปสู่แนวทางที่ยั่งยืนมากขึ้น ผู้บริโภคที่ต้องสนับสนุนสินค้าเกษตรที่ปลอดภัย การตระหนักถึงผลกระทบในวงกว้างจะช่วยให้สังคมเมืองสามารถก้าวไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การลดการระบาดของศัตรูพืช โดยการใช้วิธีการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน (IPM) ใช้ในหลายขั้นตอนของการเพาะปลูก เช่น การไถพรวนดิน การปลูกพืชหมุนเวียน การใช้กับดักกาวเหนียว การใช้สารชีวภัณฑ์ ใช้แมลง ตัวห้ำ ตัวเบียน เป็นต้น โดยไม่ใช่แค่เมื่อเกิดปัญหาศัตรูพืชรุนแรงเท่านั้น แต่เป็นการดำเนินงานที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอตั้งแต่ก่อนการเพาะปลูกไปจนถึงการเก็บเกี่ยว การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานจึงไม่ใช่แค่การกำจัดศัตรูพืชแต่คือการ บริหารจัดการศัตรูพืชอย่างเป็นระบบและยั่งยืน โดยเน้นที่การป้องกันเป็นหลักและใช้มาตรการควบคุมที่เหมาะสมเมื่อจำเป็นเท่านั้น

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

หลักการสำคัญของการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานคือการปลูกพืชให้แข็งแรง การสำรวจและเฝ้าระวัง การใช้ประโยชน์จากศัตรูธรรมชาติ และการจัดการด้วยวิธีผสมผสาน การทำดินให้อุดมสมบูรณ์ ด้วยวัสดุธรรมชาติ ลดการใช้สารเคมี รู้จักการบริหารจัดการน้ำให้พอเพียง และเข้าใจธรรมชาติของพืช

การปลูกพืชผัก ให้แข็งแรงปลอดภัยต่อผู้บริโภค

- เน้นการปลูกพืชหมุนเวียนสลับเปลี่ยนไม่ซ้ำตระกูลในแปลง
- พันธุ์ดี แหล่งที่มาเชื่อถือได้
- การดูแลรักษาดี หมั่นตรวจแปลงสม่ำเสมอ

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ต้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

การจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน (IPM)

- การเตรียมดิน ไถพรวนและตากดินเพื่อทำลายไข่และตัวอ่อนของแมลง รวมถึงเชื้อโรคในดิน

- การเลือกพันธุ์ผัก ใช้พันธุ์ผักที่แหล่งที่เชื่อถือได้ เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และมีความต้านทานต่อศัตรูพืชในท้องถิ่น

- หมั่นสำรวจแปลงและกำจัดวัชพืชรอบๆ แปลงปลูกเพื่อลดแหล่งหลบซ่อนและแหล่งอาหารของแมลงศัตรูพืช

- ติดตั้งกับดักกาวสีเหลืองเพื่อดักจับแมลงบางชนิด
- ใช้สารชีวภัณฑ์ เช่น เชื้อราไตรโคเดอร์มาเพื่อควบคุมโรคพืช

การจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน (Integrated Pest Management: IPM) คือแนวทางที่ใช้หลายวิธีร่วมกันเพื่อควบคุมศัตรูพืชในระดับที่ไม่สร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยต่อเกษตรกร ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑)เห็ดนางฟ้า..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๑.....งาน

๑.๒)พืชผัก..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๑.....งาน

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า.....๒.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑)เห็ดนางฟ้า..... เป็นเงิน..... ๑๐,๐๐๐.....บาท/๑ รอบ

๑.๒)พืชผัก..... เป็นเงิน.....๓๐,๐๐๐.....บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต ๖๐,๐๐๐ บาท/ไร่

รายได้ ๕๐๐,๐๐๐ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ

เฉลี่ยรายได้วันละ.....-.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ เห็ดนางฟ้า พืชผัก

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....๕,๐๐๐.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ก้อนเห็ดนางฟ้า พืชผัก.....

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....๓๐,๐๐๐.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....

เฉลี่ยรายได้ปีละ.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

- ๑) มีเกษตรกร/ประชาชนที่สนใจเกี่ยวกับการเพาะเห็ด เข้ามาศึกษาเรียนรู้ภายในศูนย์เป็นจำนวนมาก
- ๒) มีหน่วยงานหรือองค์กรเกษตรกรต่าง ๆ เชิญเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการเพาะเห็ด
- ๓) ศพก.เครือข่าย ได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ และนำไปขยายผลในพื้นที่ของตนเอง
- ๔) เป็นแหล่งเรียนรู้แก่เกษตรกรในชุมชนและนอกชุมชนที่สนใจ
- ๕) นักเรียน นักศึกษา และประชาชนที่เป็นคนรุ่นใหม่ เข้ามาศึกษาเรียนรู้เพื่อนำไปต่อยอดและประกอบ

อาชีพต่อไป

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสังแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

ด้วยการขยายตัวของสังคมเมืองทำให้การทำการเกษตรแบบผสมผสานจะช่วยเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพและลดการพึ่งพาสารเคมี และการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) เป็นแนวทางสำคัญในการเกษตรที่ช่วยรักษาสังแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยหลักการสำคัญคือการ ลดการใช้สารเคมี ที่เป็นอันตรายต่อระบบนิเวศ ทำให้ดินและน้ำในพื้นที่ไม่ปนเปื้อนสารพิษ และยังช่วยให้สิ่งมีชีวิตอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ สามารถอยู่รอดได้ ส่งเสริมให้เกิด ความหลากหลายทางชีวภาพในฟาร์ม การใช้ศัตรูพืชธรรมชาติ (ตัวห้ำ ตัวเบียน) ยังช่วยควบคุมแมลงศัตรูพืชได้อย่างยั่งยืนโดยไม่ต้องพึ่งพาสารเคมีอีกต่อไป ซึ่งส่งผลดีต่อสุขภาพของเกษตรกรและชุมชนรวมถึงช่วย อนุรักษ์แหล่งน้ำ และสร้างสมดุลของระบบนิเวศในระยะยาว

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

- ๑) การใช้สารชีวภัณฑ์ภายในแปลง ไม่ใช้สารเคมี ไม่เป็นอันตรายต่อระบบนิเวศน์ ดินและน้ำไม่ปนเปื้อน
- ๒) ลดการทำลายโดยการเผา ของวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร
- ๓) อนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติ โดยไม่ใช้สารเคมี ส่งผลให้ยังมีตัวห้ำ ตัวเบียน ช่วยกำจัดแมลงศัตรู

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

- มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวเกษตรกรในพื้นที่เป็นอย่างดี ทั้งในด้านเกษตรกร พืชที่ปลูก
- เข้าร่วมการประกวดศูนย์จัดการศัตรูพืชดีเด่นระดับจังหวัด ประจำปี ๒๕๖๗ และได้รับรางวัล

รองชนะเลิศลำดับที่ ๑

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้
- เป็นจุดอบรมและแหล่งศึกษาดูงานของหน่วยงานภายนอก และมหาวิทยาลัยต่างๆ และเป็น
วิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไข้ปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไข้ปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

- ศพก. เป็นเสมือนที่ปรึกษาและผู้ช่วยเหลือในการแก้ไข้ปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่อย่างแท้จริง การให้บริการของไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่การให้ข้อมูลทางวิชาการ แต่ยังรวมถึงการลงพื้นที่เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในแปลงเกษตรด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาศัตรูพืช การจัดการดินและน้ำ หรือการเลือกใช้ปุ๋ยที่เหมาะสม ทางศูนย์พร้อมที่จะให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดและเป็นกันเอง เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ตรงจุดและมีประสิทธิภาพสูงสุด การได้เห็นเกษตรกรสามารถแก้ไข้ปัญหาและมีผลผลิตที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

- เป็นแหล่งให้บริการด้านข่าวสารการเกษตร การผลิตเห็ดแบบครบวงจร การทำเกษตรแบบผสมผสาน การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) การแปรรูปเห็ดและพืชผัก การผลิตพืชผักปลอดภัย

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่น่าองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่น่าองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

- เกษตรกรลดการใช้สารเคมี และสามารถเข้าใจการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานที่ถูกต้อง
- มีการวางแผนการปลูกการผลิตพืชผักในฤดูกาลต่าง ๆ และปริมาณความต้องการตามชนิดพืชที่

ตลาดต้องการ

- มีการนำความรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาผสมผสานกับภูมิปัญญาเดิมในการปรับปรุงการทำเกษตรกรรมในปัจจุบัน

- เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้เข้าใจในการทำเกษตรมากขึ้น รู้จักปรับตัวในการทำเกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัย โดยตระหนักได้ว่าสามารถลดต้นทุนการผลิต อีกทั้งยังเพิ่มราคาจำหน่ายของสินค้าเกษตรได้มากขึ้น และยังยกระดับสินค้าเกษตรของตนได้อีกด้วย

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

- ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอเมืองเชียงใหม่ มีการสร้างภาคีเครือข่ายในส่วนของหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเชียงใหม่ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองเชียงใหม่ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเมืองเชียงใหม่ มหาวิทยาลัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมี

ทั้งการสนับสนุนงบประมาณ และโครงการต่างๆ เพื่อให้ ศพก.เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สามารถให้เกษตรกร หรือผู้สนใจทั่วไป สามารถศึกษา หรือแลกเปลี่ยนให้ ความรู้ได้

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

- วางแผนการดำเนินงานของศูนย์ฯ กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และทิศทางการพัฒนาศูนย์ฯ
- ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ เช่น การจัดอบรม สัมมนา การจัดนิทรรศการ หรือการจัดทำสื่อการเรียนรู้ต่างๆ
- สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ฯ
- มีหน้าที่ประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้เกี่ยวกับศูนย์ฯ ให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง เพื่อดึงดูด ผู้เรียนและผู้สนใจให้เข้ามาใช้บริการ
- มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในชุมชน โดยการสร้าง บรรยากาศและโอกาสในการเรียนรู้ที่หลากหลายและเข้าถึงง่าย

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

- มีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาด้านการเกษตรของชุมชน เพราะ ศพก. ไม่ได้เป็นเพียงแค่หน่วยงานที่ให้ความรู้ แต่ยังเป็นศูนย์กลางที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ง่ายขึ้น ทั้งยังเป็นพื้นที่ที่ช่วยให้เกษตรกรในชุมชนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และภูมิปัญญาซึ่งกันและกัน จนเกิดเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง สามารถแก้ไขปัญหาและยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเองได้อย่างยั่งยืน การได้เห็นมีรายได้เพิ่มขึ้น มีผลผลิตที่ดีขึ้น และสามารถพึ่งพาตนเองได้ คือความสำเร็จและความภาคภูมิใจในการทำหน้าที่นี้

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

- เป็นประธาน ศพก.หลัก
- เป็นสมาชิกสภาเทศบาลตำบลป่าแดด
- เป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน หมู่ที่ ๘ ตำบลป่าแดด อำเภอเมืองเชียงใหม่
- เป็นหมอดินอาสา
- ตัวแทน สสส. (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ)
- การเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจ การที่เธอประสบความสำเร็จในการปรับตัวจากเกษตรกรแบบดั้งเดิมสู่ เกษตรปลอดภัย และ เกษตรอินทรีย์ ทำให้เธอเป็น "แบบอย่างที่ดี" ให้กับคนในชุมชน

- การเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนชุมชน มีบทบาทสำคัญในการ "รวมกลุ่มเกษตรกร" และสร้างเครือข่ายความร่วมมือในชุมชน มักเป็นคนเริ่มต้นหรือกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่น การจัดอบรม การแลกเปลี่ยนความรู้ รวมทั้งการจัดตั้ง ตลาดนัดในชุมชน ทำให้เป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าแหล่งที่สำคัญในหมู่บ้าน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

- ปรากฏชัดเจนในการอุทิศตนเพื่อพัฒนาภาคการเกษตรในชุมชน แม้จะเป็นผู้นำในตำแหน่งประธาน ศพก. แต่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงผลประโยชน์ส่วนตัว หากแต่ใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ส่วนตัวในการขับเคลื่อนโครงการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง และสละเวลาส่วนตัวในการเป็นวิทยากรและที่ปรึกษาให้กับเกษตรกรรายอื่น ๆ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ใหม่ๆ และนำไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพได้ การกระทำเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความเสียสละและความมุ่งมั่นที่จะเห็นชุมชนและเกษตรกรเติบโตอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

อยากให้ผู้อื่นปฏิบัติกับตนเองแบบไหน ก็ต้องปฏิบัติกับผู้อื่นแบบนั้นก่อน

ส่วนที่ ๕ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

- นางสาวชิราภรณ์ กาวีดี เกษตรอำเภอมืองเชียงใหม่
- นางสาวกาญจนา แสงสุวรรณ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
- นางสาวกัลย์ธีรา คันทา นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

SWOT เป็นเครื่องมือวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ที่ใช้ในการประเมินสถานการณ์ของธุรกิจ องค์กร หรือโครงการ โดยพิจารณาปัจจัยภายในและภายนอก. การวิเคราะห์ SWOT ช่วยให้เข้าใจสถานะปัจจุบันขององค์กร และวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาหรือรับมือกับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

Strengths (จุดแข็ง) : ลักษณะหรือคุณสมบัติของศพก. ที่ทำให้ได้เปรียบ.

Weaknesses (จุดอ่อน) : ลักษณะหรือคุณสมบัติของศพก. ที่ทำให้เสียเปรียบ.

Opportunities (โอกาส) : ปัจจัยภายนอกที่ ศพก. สามารถใช้ประโยชน์ได้.

Threats (อุปสรรค) : ปัจจัยภายนอกที่อาจเป็นอันตรายหรือสร้างปัญหาให้กับ ศพก.

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

๑) หัวข้อในการถอดบทเรียนบางข้อ มีความซ้ำซ้อนกัน เกษตรกรยังไม่เข้าใจ ต้องอธิบายเพิ่มเติม

๓) เกษตรกรติดภารกิจอื่นบ่อยครั้ง ทำให้ต้องเลื่อนการถอดบทเรียนให้ตรงกับเจ้าหน้าที่

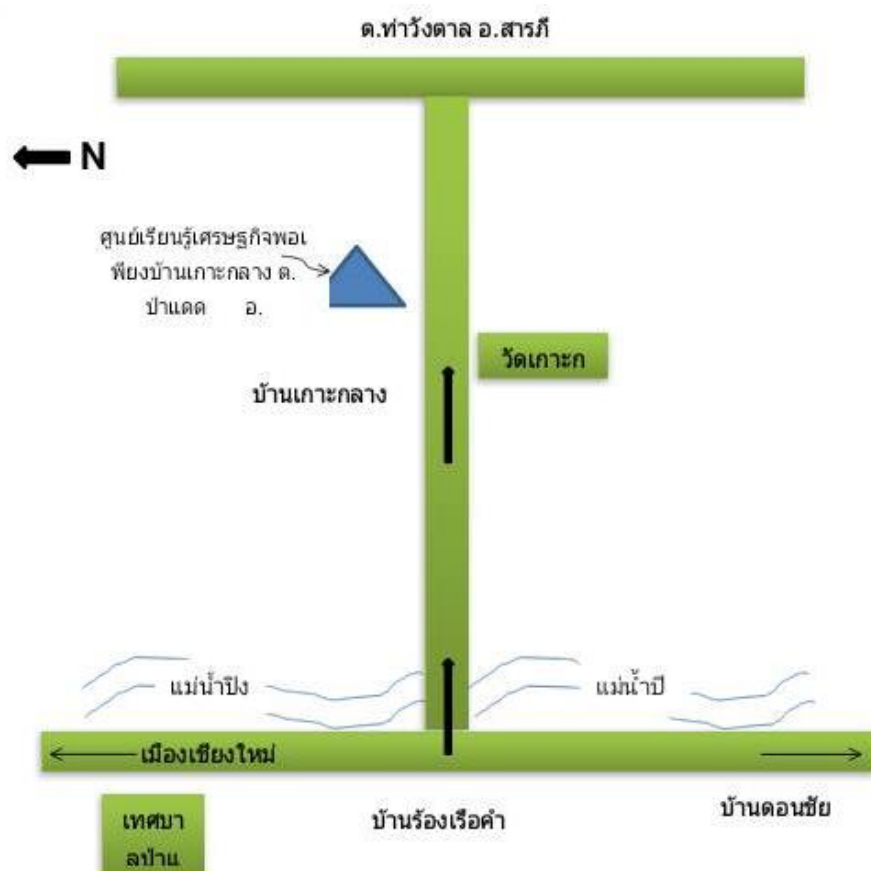
๒) เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการถอดบทเรียน มีภารกิจมาก การนัดหมายเพื่อถอดบทเรียนจำเป็นต้องวันตรงกัน
บทเรียน

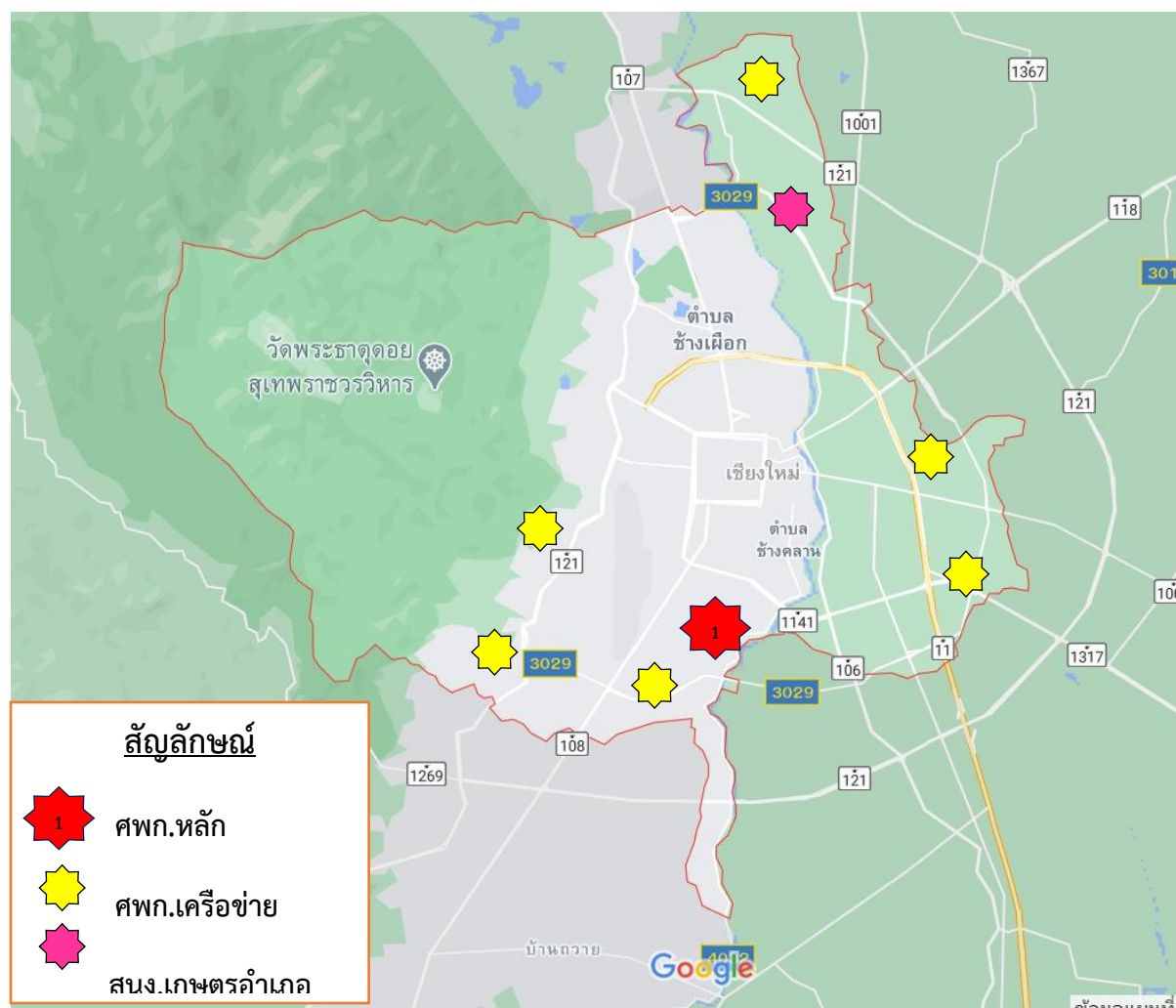
*****หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
ในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

แผนที่ตั้ง ศพก.หลัก

แผนที่แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

ได้รับรางวัล “รองชนะเลิศลำดับที่ ๑ การประกวดศูนย์
จัดการศัตรูพืชดีเด่นระดับจังหวัดเชียงใหม่ ประจำปี
๒๕๖๗”

